

Marjeta Novak

Modrina

I.

To je bila gotovo njena prva slika. Že zato, ker je na njej še sama. Pa tudi zato, ker si tu še ni upal dlje od akvarelne razblinjenosti. Vemo samo, da je to zagotovo ona in da je obrnjena proti morju. Vsaj tako je videti na sliki. Prav mogoče pa je, da je obrnjena samo vase ali pa mogoče sploh nikamor. Še najverjetneje bo tako. Še najverjetneje samo stoji, brez posebnih hotenj, se pač prepušča od zunaj valovanju vode in od znotraj valovanju misli. Prav lahko, da je tako utrujena, tako izčrpana, da si zdaj želi opomoči v mehki popolne otopenosti.

Pač ženska srednjih let, s pretiranim bremenom preteklosti in preveč obremenjujočo skrbjo za prihodnost, ki ni več samo skrb zanjo. Preblizu seveda ne moreš, tako čisto neseznanjen z umetnikom in z njo samo pač ne moreš kar stopiti pred sliko in se zabljuditi vanjo. Pa vseeno, če naravnaš daljnogled in stopiš celo korak bliže, se morda že zdi, da pogled le nekam usmerja. Z nečim je našla podzavesten in davno zaželen stik, z vodo ali pa z daljavo, vsekakor z nečim precej neoprijemljivim, ki pa njej vrača neko trdnost in jo nekako celo zapolnjuje. Če jo gledaš dolgo, mogoče začutiš posebnost njenega dihanja, dihanja človeka, ki zdaj to počne zelo zavestno, v resnici si oddihuje, težko je temu reči kako drugače. Vse se zaplete, ker v celoti ne moreš videti njenega obraza in še manj njenih oči. Ne moreš pa zanikati, da je zelo usklajena s siceršnjo modrino. Modrina, z vsemi odtenki, tudi tistim zelenkastim, je preprosto

njena barva. Zato je bilo njemu pri slikanju toliko laže, ali pa teže, ker mu je barvo kar tako, skoraj nasilno narekovala. Seveda ne govorim o tistem, da je bilo morje modrikasto in nebo nič manj, opozarjam samo na barvo peska, ki te je na tej sliki kljub vsej sivini silila, da si v opisovanje vpletal modre odtenke. Ona je govorila z modrim. Predstavljal sem si jo, da se najrazločneje ljubi v sobah z modrim opleskom. Mogoče si jo je tudi on, če se ni zaradi nje že prvi hip tako zapletel z nanašanjem vsega modrega na platno, da je samo hitel, skoraj vročično, kot bi za to modrino lahko zdaj zdaj ugasnila neka svetloba in zabrisala prave odtenke. En sam trenutek je bil, da nanese vse tisto v okvir in se v pesek podpiše z modrim. Seveda, to je bila prva slika, zdaj je to jasno.

II.

Precej teže bi bilo razporediti to njegovo slikanje; pravkar se je od njega hrbtoma oddaljil nekaj korakov in si sedaj celoto ogleduje s te razdalje. Sicer pa je prav malo pomembno, katera po vrsti je bila zdaj ta slika. Pomembneje je, da je ena prvih, v katerih se je skušal spoprijeti z modrim. Modremu dati drugačno podlago ali pa vsaj kak poseben odtenek. Sprva je bil še kar strpen. Njo je pustil v modrem, druge barve pa je lepil samo nase in na svojo silhueto pa na tisto hišo ob obali, v kateri se je naselila.

Od tod je hišo videti prav razločno, in če jo primerjaš s tisto na sliki, učinkuje bolj kot odsev morja, ne pa kot nekaj, kar skuša najprej poudariti rjave tone lesa, iz katerih so stene hiše in veranda in lahkotni stoli in mogoče tudi miza. Mogoče je bila hiša kdaj prej res taka, ampak odkar je na sliki, je ona na njena okna že obesila nekaj poudarjeno modrega, verjetno zavese ali kaj takega, saj je vseeno, pač popolnoma spreminja videz hiše in se staplja s tistim blagom, ki je na mizi sredi verande. Tudi prav očitno je, da je tokrat on sebe narisal še čisto na robu, že prav blizu okvira, ki ga je tudi hotel rjavega, in zdaj sam vidi, da se vse skupaj ne ujema. Jasno, saj že tudi vleče čezenj nekaj nov premaz.

Ona je še tako zelo zase. Zdaj bi lahko sliko še prerezal na pol, pa morda še opaziti ne bi bilo. Ona ima neko golobje sivo obleko – bolj se

odmikaš, bolj se zdi modra – in se na verandi sklanja k mački. Samo ne tako, kot se to običajno dela, z mehko usločenostjo in popolno prepuščenostjo živali, ne, ona se sploh ne skloni zelo, nekako samo nagne glavo in spusti ramena. Prav videti je, kako ni še čisto nič pripravljena na žival. Skoraj boji se je in prav mogoče je, da se je že naslednji hip, potem ko jo je naslikal, čisto vzravnala in se umaknila. Ali pa tudi ne, ker jo muca hkrati tudi privlači in prav dobro ve, da dokler bo tu, se je ne bo znebila in je bolje, da premagata že zdaj, če je še kaj treba premagati. Tudi po odnosu z mačko lahko sklepaš, da so to njeni prvi dnevi v tej hiši in okrog nje.

On pa je medtem čopič premaknil na nevtralnejše ploskve. Slika morje, ker je pač povsod, z vonjem v zraku in njegovih nosnicah, z modrino v očeh, s tistim zelenim, bolj spod površja, pa ta hip tudi na njegovi sliki. Gotovo jo bo še popravljaj. Ne more brez tega.

III.

Že ko sem videl, kako se spravlja k tej sliki, sem vedel, da bo to tista, ki si jo bom najlaže zapomnil. Tako jasen, prav razločen dan je bil in on je premikal roke samo v enem zamahu ali loku, nič tako cikcakasto ali lomljeno.

Mogoče ga je do tega še bolj pripravila navzočnost tretjega moškega. Morda je zaradi njega že vnaprej vedel, da bo sliko lahko prav lepo uravnotežil. On na eni strani, skoraj na sredi, a vendarle bliže njej kot njemu, pa tisti drugi in na izsušeni stezi – tako lahko sodim po orumenelosti trav in plevelnic – še ona. Nekaj govori tistemu drugemu. Vsaj tako ji je naslikal razprtost ust in sploh, že po razporeditvi na platnu bi najprej pomislil na kaj takega. Pogovor se zdi precej razumski. Po nobeni potezi ga ni zaznati na njunem obrazu. Mogoče je to prepričevanje o tem, kako naj se ona vrne, ali pa o tem, kako bi on lahko ostal z njo. Vse skupaj pa za zdaj ni videti še nič usodnega.

Tisti, ki slika, skoraj gotovo sliši njun pogovor ali pa vsaj nekatere besede. Prav običajen pogovor mora biti, saj se ga z ničimer ne dotakne. Prav nasprotno. Tako mirno ni slikal še nikoli. Tudi ona bo očitno ostala. Zanj in zame. Vsaj začasno. Prav gotovo samo začasno, ker tisti drugi ni

videti prav nič razburjen. Zdaj mu on popravlja obraz. Nekako senči mu ga. To pa si je seveda moč razlagati kakorkoli. Vsem trem, hočem reči: vsem štirim nam mir zagotavljajo neznanke. Samo midva se bližava njej. Bi jo lahko opazovala v pristnejšem ozvezdju. Ničesar ne spreminja zaradi naju, ki naju ni.

Vseeno pa sem na koncu postal precej razburjen. To seveda ni bilo predvideno. Razburjen naj bi bil on, ki slika. Njega opazujemo, še posebej pa njo. Ne bi se smel vmešavati. A sem se vseeno tako v hipu vrigel v modro pod seboj. Kot v globok prepad z zanesljivim modrim objemom. V zanesljivo varnost in izginotje. Čutil sem, kako mi je modro sili pod pazduhe, ko sem se pogrezal. Saj poznate tisti občutek, ko tako kot z mokro gobo zbrišeš svet okrog sebe in je tvoja edina ideologija smer, v katero s takšno slastjo padaš. Če bi takrat spregovoril, bi bili to tako lepi, okrogli glasovi. Z vsem bi se strinjal, samo da bi me pustili, da se prepuščam tistemu padanju. M kot mukljati, m kot mušiti se, m kot municipij. Tistega pravega pa ne povem. M kot ... Na kaj vse me to spominja.

IV.

Prav nobene posebne svetlobe ni bilo to jutro. Zato ne vem, zakaj je sploh delal. Že navsezgodaj. Ko je ona odprla okno, je bil že tam. Seveda ga je opazila. Kdo ga ne bi. Še nikogar ni bilo ne na plaži ne na stezi s suho travo in posušenimi plevelnicami. Kaj bi lahko storila bolj naravnega, kot da je pač prišla ven. Kdo ne bi v takem razpiranju jutra hotel videti, kaj tisti samotnež skuša na silo razmazati po platnu.

K sreči nje tokrat še ni bilo na sliki. Šele začele so se snubiti prve barve. Skoraj poznavalsko je potem postala ob njem in ni izrekla tistega mednarodnega stavka, prilagojenega za vse slikarje sveta: Kaj pa slikate?

Razločno je zadišalo po modri barvi. Samo da bi ji kljuboval, je začel nanašati nekaj vijoličastega. Pravzaprav je bil zelo neprimeren trenutek za slikanje. Pesek jima je pod nogami iz dolgočasje pritrkoval s kamnom ob kamen. Ona je to poslušala, on pa si je najprej nevede, nato pa že čisto zavestno nanašal barvo na prste. Pomislil sem že, da ji

hoče kar tako, s prsti, poslikati obraz po svoje, da ne bo več videti tako modra, da bo taka kot na tisti njegovi sliki. Potem pa se je naenkrat zbral in zaradi zbranosti napravil tak poseben trenutek. Iz njegove škatle pod stojalom je vzela kunj in mu jo ponudila. Brisal se je počasi, prst za prstom, kot bi hotel z vso zanesljivostjo usposobiti vsakega posebej.

Nato je imela na obrazu prav tak izraz kot ženska, ki komu reče, naj pride na čaj. Do njene hiše z okni, zaznamovanimi z modrim, je hodil malo za njo. Zdaj, ko je imel priložnost, da bi si jo ogledal, pa je raje pustil pogledu, da je begal kot neurejen galeb s skale na skalo in še malo dlje, do nečesa, kar je bilo že daleč na obzorju in je bilo lahko kar koli.

Notranjost hiš je imel vedno rad. Posebno takih majhnih. Seveda se je znotraj zmedel od modrine. Kdo se ne bi, še zlasti, če znaš razlikovati prvo modro od zadnje in morda še kakšno vmes. Najprej je pogledal, ali so vse prav razvrščene. Nobene napake ni bilo. Prva modra ob drugi in vse tako po vrsti do konca, tam pa modro že ni bilo več tako razločno in je bilo še nekaj prostora za kakšno črto z njegove palete. S tem pa je že tudi jasno, da je za danes končal prej omenjeno in vsakršno sliko.

V.

Tako si se vsaj lahko z nevidnimi podobami poigraval z moje pečine, od koder se seveda ni videlo dlje kot do vrat hiše. Nimam pa nobenih dokazov, da se tam znotraj ni dogajalo nekaj čisto drugega. Pač stvar zaupanja. Vi si lahko stvari razlagate čisto po svoje. Pomanjkanje zaupljivosti je tudi ena izmed pglavitnih bolezni naše dobe. Boste že sami vedeli, kako je z vami na tisti krhki meji pesimizem-optimizem, verjamem-ne verjamem. Sami presodite. Samo manj mi zaupate, bolj si otežujete branje. Če se mi ne prepustite, vas bo na koncu čisto pristržno razjedlo od dvomov.

Seveda, jaz ne vem vsega, ampak a je to samo moja krivda, če od tod ni boljšega razgleda? Saj ne morem kar tja dol med njiju in ju lepo vprašati: kaj pa vi, kaj pa tisti moški, ki vas je obiskal, pa njegov rojstni datum, pa poklic in njegova posebna znamenja in kar je še takih stvari in ali ste bili od nekda tako zelo za modro. Nič temu podobnega ne morem storiti, to pa že razumete, ne. Če imate kak drugačen predlog, ga kar

lepo povejte, samo ne meni, jaz se že ne pustim motiti pri tem, da najraje vztrajam pri svojem. Sicer pa, zdaj res ni pravi trenutek, da bi zamudili moje opozorilo: on danes spet slika. In celo bliže k meni je postavil stojalo. Kaj vse stori slutnja! Še nikoli se ni videlo tako razločno! Izvrstno! Skoraj brez daljnogleda.

Glede modrega postaja dobesedno popustljiv. Po tem, da je najprej naslikal njen obraz, in to precej lepšega, kot je v resnici, domnevam, da jo pričakuje. Gotovo jo. Sicer ne bi tako pogledoval v smeri njene hiše z nečim modrim na oknih. Če bo res prišla, bi mi naredil uslugo, ko bi jo kaj vprašal tako glasno, da bi se slišalo tudi sem gor k meni. Sicer pa, če bi ona imela kakršen koli odgovor, ne bi hodila sem. Ne, sploh ne namigujem na kakšno njeno zmedenost, samo prav čutiti je, kako stoji na nekem robu. Skuša počivati, vsaj to je jasno. Veliko stvari je moralo biti predtem, preveč, zato ta predčasna utrujenost. Še najhuje je, ker ona vse to tako zelo ve. Ve, kako bi moralo biti, da bi ji prijalo, da bi bilo zanjo znosno, pa ni. Sprašujem se, kako so ji njeni sploh pustili, da brez posledic za hip biva v miru. Že vidim, kako je sedla v pesek. Prav pogreznila se je. Tako očitno z eno samo mislijo. Sedeti, sedeti, še hip trajati v miru. Še celo roke je razširila. Sploh ne misli več, da jo on hoče slikati. Stanje miru se je je popolnoma polastilo. Tako tiho je okrog nje, da naenkrat sliši samo sebe. Tega se je skoraj ustrašila. Vidim, da je tako, ker že vstaja. Tudi njegove navzočnosti se spet zaveda. Celó vsa se je obrnila k njemu, celo smehlja se, še vedno utrujeno, a čisto neprisiljeno.

VI.

On pa samo slika. Spet kot v neki vročici, tako da se naenkrat vprašaš, ali je morda sploh ne vidi in ali ni to morda samo nova prevara.

V tem novem trenutku je videti predvsem njo. Kako se z nekim zelo določenim namenom sprehaja po robu plaže. Po dveh poteh si usklaja ritem. Po eni strani si ga spodbuja, ker je morala toliko stvari v sebi zatreti, vsak dan znova, tako kot morilec na drobno, po drugi strani pa si umirja tisto banalno dirko vsakdanjih in, kot se temu reče, življenjsko usodnih drobnarij. Hodi in to dvojnost navedenih ritmov usklajuje z

metronomom hoje. Vse okrog nje pa je barva. Prijetna in topla. Morsko modro se razliva čez svoje običajne meje. On je to izkoristil in zdaj naša kar to modrino naravnost na platno. Preprosto namaka prst v modro gostljatost morja, ki mu zdaj sega že do stopal, in z njo maže ves spodnji del platna. Vse, kar naredi, učinkuje zelo prepričljivo. Zato si zdaj drzne dotakniti še peska, kar tako, s celo dlanjo, da mu na njej ostaja najbolj živa površina sivega, no ja, peščeno sivkastega, in nato roko vsak trenutek in vedno bolj zasanjano polaga na platno. Še prav malo mu ostaja beglega.

Paleta okrog njega pa je vedno širša. Nazadnje stori to, česar sem se najbolj bal, seže kar po bližnjem drevesu, se dotika listov in debla, v svoji strasti že tako nepazljivo, da je že pomešal vsako zeleno s sleherno rjavo in vse tone kar tako zlite odtiskuje na zadnje koščke platna. Še vedno s prsti. Končno si jih je le obrisal v tisto vedno isto cunjo. Pa menda ja ne bo ... Pač – kar po obrazu si je potegnil s štirimi, v podaljšano dlan stisnjenimi prsti, in kako lepa kožna barva mu ostaja na njih. Te barve niti ne uporabi. Očitno je to bil samo poskus. Nato pa se s samozavestjo vrvohodca, ki se mu ne more nič zgoditi, dokler verjame vase, napoti naravnost na rob plaže, do tja, kjer je ona. Videti je, da je tudi njej jasna ta njegova trenutna drugačnost, prepričanost o sebi, in se mu prepusti. Pusti, da tudi njej potegne s prsti po licu, ker ve, da tega ne počne iz kakšne nove nežnosti, kot bi se lahko zdelo z vrha moje pečine. Nato si poznavalsko pogleda prste in opaziti je, da je ves zadovoljen. Takoj stopi nazaj k platnu, da se ne bi vse skupaj prezgodaj posušilo in bi bil to že nekoliko drugačen odtenek. Znotraj obrisov skrbno zarisuje njen obraz. Zdaj pa se res ne moreš otresti misli, da ga boža. Ja, ves se je zatopil vanj, že davno bi ga lahko končal, a samo tu in tam odmakne prste pa se spet vrača v isti majhen krog kožnate barve, kot bi bil to začetek otroka.

On je ves kot v nekakšen notranji prostor prestopil v to, kar dela, zato pa ona toliko bolj čuti, da se dogaja nekaj posebnega. Prav nič se ne trudi, da bi si to pojasnila ali celo ubesedila, samo pusti, da to vsaj malo zapolni njeno izpraznjenost. Nazadnje pa vseeno stopi do tistega platna in s posebno milino gleda mali svet sredi okvira. Na tej stopnji je lahko tisti obraz ona ali pa kdo drug, ki se po isti plaži vrača iz bližnjega

spomina. Želel bi si biti bliže njiu, ker mu bo mogoče rekla, da si želi, da bi bila ta, ki jo slika, čimbolj ona.

VII.

Ladja. To ne more biti drugega. Slej ko prej je morala priti. Vsako dovolj čisto obzorje kdaj pa kdaj zapacka kakšna ladja. Seveda je ladja, saj je on takoj nehal slikati in pospravlja stojalo. In ona se je umaknila v hišo, s še vedno nečim modrim na oknih. Mogoče pa bo samo plula mimo, nekje v daljavi, tako kot motnja na televizijskem zaslonu.

Ne, nasprotno, vse bolj postaja nasilna s svojo bližino. Prej tako lepo pastelna zdaj dobiva tiste ostre obrise z otroških risb. Pristala bo. Valovi so vedno bolj zmedeni od neobičajne višine. Ljudje se že gnetejo na palubi. Eden tistih bedastih prizorov, prilagojenih za ganotje. No, naj že kdo pomaha, da bo vse tako, kot mora biti. Že spuščajo človeško čredico na obalo. Kako se jim mudi, kot da je kopno tisto, ki bi lahko vsak hip kam odplulo. Ga ni boljšega kot takle morski zrak za zdravljenje depresije. To se jim vidi po živahnosti gibov in na vedrih obrazih. Upam, da se ta vedrina ne bo stopnjevala, ne maram bebavih izrazov. Oh, ta obmorska blaženost. Takoj ko odidejo, bomo dali na obalo napis: Zaradi previsoke vlage začasno zaprto. Le kaj čakajo, prej bodo odigrali svoje, prej bodo odšli. Dajmo, dajmo, brisačke, kopalke, kreme, pol aspirina in kak cel ljubezenski roman. Res je, vse to si zlagajo okrog sebe, skoraj ničesar nisem pozabil. Pač pa so na ladji nekoga pozabili. Vsaj tako se zdi. Šele zdaj prihaja. Mlad fant. Nekoga išče. Preneumno, saj so vsi tako lepo razporejeni po vsej plaži. Ampak ... res ... pravzaprav se je napotil naravnost proti njeni hiši z nečim modrim na oknih. In ... odprla mu je. Tudi objema ga. Mogoče ga bo povabila noter, mogoče pa bosta posedela na verandi. Tega od tod nikakor ne morem videti, prej ali slej se bom moral kam prestaviti. No, k sreči se ona že bliža. Menda ne bo zlezla kar sem gor k meni in mi rekla kaj neprijetnega. Saj samo gledam in niti ne vsega, ker se vsega sploh ne vidi. O ne, prav zanimivo, gre po slikarja. Sploh nisem opazil, kdaj sta postala tako domača. Tudi tega nisem videl, kdaj je sedel sem v zavetje, pod mojo pečino. Aha, tamle

prihaja še fant z ladje. Končno jih bom slišal, ko so takole čisto spodaj.

Ona predstavlja fanta moškemu in moškega fantu. Seveda reče: "To je moj sin," in z najkrajšim stavkom pove najdaljšo zgodbo. Vse drugo se razume samo po sebi. Tudi nadaljevanje je tako preprosto. Vsi trije grejo v njeno hišo in bodo nekaj spili, da mine nasilje tistih na plaži, o katerih ne bi več govoril, ker res niso vredni še kakšne omembe.

VIII.

Ladja odhaja. Že tako je čudno, da ni odplula že v prejšnjem poglavju. Turistom se vedno mudi, osebam v kratkih literarnih epizodah pa sploh. Seveda se ne moremo izogniti vprašanju, kaj je zdaj z njenim sinom. Njen sin je tisti v beli obleki, čisto na koncu palube. Tudi če bi hotel ostati, zdaj ne more več, je pač čisto na koncu palube in ladja se že premika. Pa saj se najbrž tudi ni nameraval zadržati kaj dlje. Odkar je takole približno odrasel, spoštuje njen mir. No ja, to je prvič, da si ga ona skuša privoščiti, ta mir namreč. To se je videlo po prvih dneh neglagodja, ko je bilo, kot bi sem in tja prestavljala slabo vest.

Čeprav ona stoji zelo vidno na robu obale, si ne mahata. Očitno sta vedno nekoliko posebna in vedno zelo povezana. Precej zadaj za njo tisti drugi on že postavlja slikarsko stojalo, saj že skoraj ni mogel strpeti. Toliko časa so odhajali. Zdaj pa kar na novo odkriti mir v velikih kosmih lega na večje površine hkrati. Kot nemi okvir velikanske slike, najprej lepo ob robu, nato pa sili še v sredino podobe, tja okrog njiju. Ta hip je mir čutiti že kot nekakšno telesno navzočnost, najprijetnejšo bližino, skratka užitek. Naenkrat te stokrat prešine, kako vse bi si ga lahko privoščil in se tudi prav nič ne zadržuješ pri tem omamljanju z vsem tihim. Ona se je že obrnila. Med njenim in njegovim pogledom se zarišejo vsa znamenja, da čutita enako. Ne mešati stvari, ne drug do drugega, čutita enako do teh stoterosti okrog njiju, ki se tako naglo spet vračajo in bi jih kdo v kakšni banalnosti prav lahko vse označil s skupnim imenom miru in tišine. Pa je znotraj tega še toliko neodkritega. Znotraj takega se spočenjajo vsi glasovi. Ste že kdaj pomislili na to? Niste? Potem pa vsaj molčite, da bomo jaz, on in ona lahko slišali le del tega. Tišina. Od

znotraj in od zunaj. Preprosto ležeš lahko nanjo, tako zelo jo je čutiti.

Ona je razširila roke. Vedno dela to, kadar jo kaj prevzame. Zdaj jo že poznam toliko. On drži v roki čopič, precej stran od platna, in ničesar ne slika, ker bi bilo škoda z izbiranjem tega ali onega motiva podreti to celovitost. To je to. Ali razumete? Ko je tista najmanjša slika tako vpeta v celoto velike, da okvirov sploh ni več in smo vsi skupaj na isti veliki podobi in se prvič razumemo, z enega konca na drug konec. To sploh ni stvar jezika, še manj besed, gre za popolno območje tišine. Da niso gluhonemi že nekakšni predljudje – v smislu, da stopajo pred nami – in slišijo toliko več od nas, pa nam še nočejo povedati? Težko je vedeti manj, kot vemo. Sicer pa, dan je prelep za strah. On roko že bliža platnu. In ona že ve, kateri glas bo zarisal najprej. Da ne bo to kaj modrega.

IX.

Vse okrog njiju se ponujajo najrazličnejši materiali. Les v teh tankih deblih posebnih dreves, tu in tam kakšna lepo lomljiva in čisto bela skala, ki kar kliče dlan, da jo pogladi v človeško oblino, ali v mehko žival, ali kar v takšno kroglo, ki bi lahko bila kak manjši svet, mogoče tak brez ene celine. In pa pesek za sive mozaike, lahko bi dala vmes kak malo večji zelenkast ali pa moder kamen, da bi se razločno videlo, kje se začne ena in konča druga podoba. Navsezadnje siva sploh ni tako odveč. Vse je stvar vizije.

Takole proti večeru se pa sploh da početi tudi kaj običajnega. Sedeš k ognju, zakurjenemu iz zelo starih vej, da pokljajo glasneje kot starodavni spomini, in pač pečeš karkoli, samo da je podobno skupnemu obedu. Sploh ni pomembno, kdo kaj prinese za zraven, kos že malo suhega kruha ali pa vejico azaleje, ki je pri kuhi čisto odveč. Ko si mladost pustil že malo bolj zadaj, pri takem ognju tudi ne pripoveduješ več vseh podrobnosti. Se je že tudi preveč vsega nabralo, služb in žensk in otrok in še marsičesa vmes, kar pa je seveda najpomembnejše. Zato tudi prideš na kak tak samotnejši kraj, zaradi tistega, kar se drugim zdi najmanj pomembno. Mogoče zaradi ene same slike. O vsem tem pa ne govoriš, take drobne stvari se tako rade odčarajo. Ona je to razumela, sicer bi

gotovo kaj rekla, vsaj kaj vprašala. Pa ni. Samo tako sta sedela in jedla ribe. Kot se to pač dela na taki plaži.

Bil pa je vseeno poseben večer. Morda zaradi ravno pravšnje temperature. Še vemo ne, kako smo na to občutljivi. Pol stopinje več ali manj, pa že postanemo čudovito nerazpoloženi. On se je tega zavedal in ona še bolj. In tudi zato si nista zastavljala neumnih vprašanj o tem, do kdaj ostané ta ali oni. Iz tistega hipa je bilo treba izcediti vse posebnosti. Še preden bi se vanju vtihotapila kakšna žalost ali celo kak drobec resničnosti, ki še zlasti ob ponedeljkih lahko pusti globoko rano.

X.

Nenadoma se začne kamenje čudno kotrljati. Dokazuje svojo živost. Kdo mu to more preprečiti. Onadva temu prisluhmeta. Verjetno se sprašujeta, v kakšne oblike se lahko nakotrljajo take okrogline. Pri tem so najpomembnejša razmerja. Kolikšna bo nakotrljanost spodaj in kolikšna zgoraj. Od tega bo potem odločilna oblika, vsebino pa lahko kadarkoli dodajata sama. On se ne dotakne njene roke, čeprav se trenutki zdijo tako usodni. Saj ju ni strah. V njunih letih je vsaj ta prednost, da že vse veš, in če si vsaj približno uravnovešen, se ne prepuščaš epidemijam kratkotrajnih pustolovščin. Čemu posebnemu že, čemu, kar se ti morda zgodi drugič v življenju, vse to pa boste seveda razumeli ali pa tudi ne. Morda se vam bo marsikaj odmaknilo v območje popolnih nejasnosti.

Menda je vsaj toliko lahko razumeti, da gre za tisti čas ljubezni, ko so bile besede s popolno svežino že izgovorjene, ostaja pa trdnost, premišljenost in predanost. Pa spet ne mislite, da, ker od tod vidim pač samo njiju, govorim samo o njem in o njej. Mogoče si jo je on še najbolj želel vprašati, s čim se sicer ukvarja. Pogledala ga je, kot pogleda človek, ki ga dregneš v posebno razbolelost. O čem naj še govorita, če ni razumel niti tega. Saj prav zato je prišla, sploh samo zato, ker se ne more ukvarjati z ničimer več, Z NIČIMER, je to jasno? Če bi mu odgovarjala, bi mu to zakričala z nekim njej tujim glasom. Okrog tega se vse suče. Okrog te praznine, ki te zapolni, ko ne moreš početi ničesar več, kar se ti zdi pomembno.

Nenadoma je začela naglo hoditi sem in tja. Tako se je običajno reševala. Pa že tako zelo se je zdelo, da se umirja. Z nikomer ne bi bila smela spregovoriti, najmanj pa s tem človekom, ki je mogoče celo sam pred tem, da zajadra v kakšno takšno praznino.

Šele zdaj sem prvič opazil, da je v daljavi videti nekaj kot majhne strehe. Majhna vas. Prav mogoče. Saj se mi je že v začetku zdelo, da nekaj še mora biti, saj menda nista kar tako sama, kdo pa si danes to še lahko privošči. Še v mislih ne moreš biti lepo sam, vedno se ti kdo vmeša, s političnim programom, s preglasno televizijsko reklamo ali pa vsaj v spanju, ko si nemočen in se ti cele skupine ljudi sprehajajo po glavi kot po peronu.

Zato pa si zamislite, kako nepozabno je biti lepo spravljen sredi majhnega okvira, na svetlomodri ploskvi najmanjše slike na neki tuji plaži. Ležati na platnu kot na rjuhi, še dišeči po brezumni ljubezni. Temu se seveda ni mogla upreti. Le zakaj bi se, saj je to tisto, za čimer tekamo že od začetka in kar imenujejo z raznimi zapletenimi imeni. Pa je vse tako preprosto. Lepo sedeš tam, kjer si, in na gole prste igraš kot na prave piščali. Še govoriti ti ni treba. Naj se drugi trudijo namesto tebe. Ti si na sliki. Tebe gledajo in pišejo umetnostne kritike, besede vozljajo v dvakrat zavite osmice. Tebi pa ničesar ni treba. Samo kdaj pa kdaj pogledaš, ali je okvir še vedno tako varno sklenjen in ali od nikoder ne piha.

XI.

Najraje jo je slikal, kako plava. Kako z obema rokama zamahuje v ptičjem slogu. Takrat je bilo meni, od tako daleč, dano videti prav malo. Samo valovi so se igrali tak manjši vrtinec in nekje na sredi je bila slutnja njenih obrisov. Njemu je nekoč ob taki priložnosti priznala, da z nogami nalašč zadeva ob ribe in še nekaj takih čudaštev. Mogoče sta onadva razumela, kaj je hotela s tem, jaz nisem. Samo povezoval sem to z njenim hotenjem, da bi lahko vsaj tistih pet minut počela karkoli. Mogoče je hotela čutiti vsak drobec tega zase ugrabljenega sveta, še zlasti, ker je bilo vse tako začasno. Že tako so celo sem prihajali ponjo.

Še posebno sem bil začuden, ko se mi je nekoč razkrilo, da je o tem

njenem plavanju naredil celo skupino slik. Tako po svoje – še preden jih je čisto končal, je nanje že pripenjal nekakšen okvir. Tistega dne pa jih je vse razporedil po koščku plaže. Na takem bolj senčnatem koncu, mogoče da jim sonce ne bi preveč škodilo ali kaj takega. V polkrog jih je razvrstil. Mogoče jih je bilo sedem ali celo osem. Vseeno je imela ta razporeditev celo svoj smisel. Posamezne slike so se v pogledu začele razločno spletati v celoto, se nekako prelivati in tako povečevati v večjo površino ... in ta ..., ne, to se mi je mogoče samo zdelo ... ali pa ... res, ta je v vidnem polju začela nekako odtekati v resnično ozadje, če je bilo vsaj to resnično. Kot bi se morje s slike skušalo ljubkovati s tistim na koncu plaže. Umišljeno modro z resničnim modrim. To me je po svoje razburilo, me blago zastrupilo z rahlo negotovostjo. Še ona, ki je plavala nekje tam daleč, se je začela dozdevati kot lik na neki podaljšani sliki. Vsepovsod pa modro. Še sam sem postal nenasiten do te preklete barve. Mogoče zato, ker si z njo najlepše lahko določil strani sveta: nebo zgoraj ali višina, morje spodaj ali globina, zadaj preteklost – le kdo bi se oziral – spredaj pa azurno obzorje, h kateremu nekdo plava z velikimi zamahi in ga skuša doseči, v svojem in tvojem in našem imenu. Naš osmi čut je čut za modro, mogoče kot čut za razdaljo, za slutnjo prihodnjega in te stvari.

Slikar je vzel čopič in si prebarval obraz. Seveda z modro. Ni majevsko/indijansko modra, bolj njena, a vseeno na tej plaži začenja čutiti pravico prvega prebivalca in si zdaj z enakim odtlenkom maže še roke. Mogoče je to tisti cilj – da na koncu spet postanemo taki kot zemlja in morje, se tako dobro tudi počutimo in nas, vsaj od daleč, od ničesar ni več ločiti. Začetek in konec sta tako enake barve, samo zato se včasih tako zmedemo in nas vse skupaj zavede.

Ona pa plava in še vedno širi roke v posebnem poletu. Vedno bolj ji zavidam. Tudi če se bo ta hip vse skupaj končalo, bo le nekaj imela od tega. Kako dobro obvlada obzorje in breg. Zamahne z roko in pošilja valove v tej in oni smeri. Natanko ve, kakšne so povezave. Mogoče ji bo zato na koncu najteže, a pustimo zdaj to. Zdaj naj še uživa, mogoče hip, dva ... sredi tako modrega privida. Oči me bolijo od te norosti.

XII.

To jutro nenadoma zaslišim, da prihaja dež. Z mačjimi, a vseeno slišnimi koraki. Še zlasti po šelestenju listja bi ga prepoznal, tudi če ne obrnem glave. Vlaži me. Pravo olajšanje po tako dolgem sušnem obdobju. Saj bi nazadnje še razpokal, če bi to še trajalo.

On pa je spet sredi plaže in s tistim svojim stojalom in barvami. Kaj ni videl oblakov? Mogoče se je pa nalašč nastavljal in zdaj se dogaja, kar se. Najprej manjše, nato pa vedno večje kaplje bobnajo po platnu. Vse se vlaži, a ne dolgo. Kmalu je tako prepojeno z vlago, da začne deževnica polagoma polzeti od vsepovsod. Še najbolj z njegove slike. Morda zato, ker njo še najbolj pozorno gledam. Zakaj je s čim ne zavaruje? Sploh ne, celo prinaša še nove in nove. Vse, kar je kdaj naslikal med tem grmičevjem. Kot v nekakšni poganski daritvi dežju prislanja slike ob skale in gleda, kako voda opravlja svoje. Največ odteka modrega, jasno, saj druge barve skoraj ni. Želim si, da bi lahko stopil bliže, da bi lahko rešil vsaj njen obraz.

Tudi ona se ne zmeni za to, kar se dogaja. Plava nekje daleč v pravem morju. Tisto morje na sliki pa tako zelo odplavlja. Njen obraz in morje in obala, vse odteka v drsenju umazanih kapelj. Z vsake slike posebej. Barve sploh niso več ločene. Vse je vedno bolj navadna packarija. Toda to je šele začetek groze. On si zdaj gleda roke. Vedno bolj vlažne. In tudi roke mu odtekajo. Tudi roke ima samo naslikane in prav tako obraz. Barva njegovih oči se razliva najprej v čudno elipso, potem pa v modrikasto brezobličnost. Tudi nos mu odteka kot navadna, z vodo polita barva. Ves se odceja v majhno lužo, ki že prenika sredi peska. Njegovih slik ni več. Samo razmočeni ostanki platen, a se že tudi topijo. Vse odteka.

A kot že rečeno, to je šele začetek. Nevihta je vedno močnejša. Njo tam daleč neobičajno premetavajo valovi. In tudi nekam bolj čudni postajajo. Sploh vse postaja bolj čudno. Čez obalo odtekajo, no, že bolj rijejo vedno močnejši potoki. Pesek postaja razpackana siva barva. Zdaj, ko so odtekle slike, razmazano odteka še obala in nekje sredi nje zelene in rjave lise nekdanjih dreves.

Nočem pogledati tja, kjer je prej zamahovala ona. Vsaj ona naj osta-

ne. Vsaj nje naj ne razmaže in odplakne neka resnična misel.

Kaj pa če ... ne, na to ne smem niti pomisliti. Ne, jaz sam sem bil opazovalec, zunaj tega majhnega sveta, ki zdaj odteka, ki ga pravkar odplakuje. Bobnenje pa postaja vedno močnejše. Zgoraj divja nevihta, a kakšen pojav se prebuja spodaj, s tem bobnenjem? Skale pod menoj se lomijo, voda odteka skoz vedno večje razpoke. Ne morem, ne bom se več mogel obdržati tu zgoraj. Vi, vi pa si nekam shranite vsaj spomin name. Kaj ni bilo lepo gledati skoz modro? Ona, tisto, kar je ostalo od nje, vseeno pušča za seboj sled posebne miline. Morda na tlorisu kakšnega spodnjega sveta, tistega pod vsem tem, kar se podira.

Deroči potoki opravljajo svoje delo do popolnosti. Ta mali svet bodo zgladili v enega najpopolnejših koncev. Bobneče padanje skal pritegne pogled tja zgoraj, kjer stoji precej velik glinen možic in skuša še zadnjič kaj ujeti v svoj glineni daljnogled. Kakšen razgled je imel! Prav škoda ga je, njega in razgleda. Ena izmed poslednjih razpok se nenadoma od tal prav z živalsko spretnostjo požene kvišku in zareže celo tla pod nogami glinenega možica. Možic se zamaje, prav tako kot bi se živ človek in prav tako, kot bi hotel obraz obdržati v tisti smeri, kjer je bilo še hip prej morje, njena modrina. Nato pa, ko že pričakuješ še kaj hujšega, še kak zadnji krik ali razpok, na koncu samo glineni možic neobičajno počasi pada do tal, glina se skoraj mehko razkolje in skoz na novo nastali prostor se zasliši krohot, nič kaj zlovešč, precej prijazen. Seveda, le zakaj se ne bi kak svet enkrat končal celo s smehom.